

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرط القیم

۱۳۲۶

اخطار :

مسلكمنزه موافق آثار جدیده مع المنو به
قبول او انور

درج آینده بن آثار اعاده او نیاز

دیر، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسات و باطالع کرم سیاسی و کرم اجتماعی و مدنی احوال و مشوره اسلامیه در بحث ایمر و هفتده بر نشر انور.

آبونه بدلی

سنه لکی التي آیلنی

ممالک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	۶۰۰	۳۰۰	روبله
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹	فرانق

صاحب و مؤسسری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرله دن مقوا بودو ایله کوندریلیر سه سنوی

۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد : ۷۴

۲۲ محرم ۳۲۸ پنجشنبه ۲۱ کانون ثانی ۳۲۵

اوچنچی جلد

مجبور. زیرا بزم المزدۀ صحنہ سیاستدہ بویلہ لک رو لری نی ایفا ایتہ لری
هیچ ایشمزہ کلز...!

ترویسکی لی احمد تاج الدین

خارده

سنیلر ، شیعیلر

— ۱ —

بوهفته آژانس لک کتیر دکری تلغراف لری ، عالم اسلامک - ماده
اوافق ، فقط معنای بیوک - هجرا گوشه لرنده شایان تأمل خبر لری ریور لری .
ادوار سابقه ده بویله شیله سوقا قده کی سر سیر لک مضارباتی قدر
اهمیت ویریلار ، صحائف مطبوعاته اصلا کچمزدی .

دین ، بزى ربط و توحید ایتش ایکن حامی دین میمنز اولمی
لازم کن حکومت کیفیه بزى یکدیگر میزدن آیرر ؛ چکدی کمز آلام
وا کداری قرداشجه سنه ا کلامیه دائماً بزہ بر سد سدید اولیوردی .
حمد لله بو کون نائل اولدیغمز ، حریت بویله سد لری اساسندن
بیقیور ، بتون عالم اسلامک حامی یکانه سی بولنان عثمانلی اسلام لری ایله
بتون عناصر اسلامیه یی بر لشدیر ییور . دیمک حریت عثمانیه ، حریت
اسلامیه یی دها طوغریسی (وحده اسلامیه) یی تأسیس ایدیور .

ایشته بخارا اسلام لری نیک انتباهی صوک سنه لردہ عالم اسلامده
کورولمکده اولان انتباه لردن بری دیه بیلورز . اقطار اسلامیه ده
اولان بو حرکتلر اسلام لک بر دورہ ترقی و تعالیته سلوک لری ، آرتق
دنیا ده بر مساعی لایتها یی و بر جدال بائباته مجبور و مکلف اولدقلری
اکلامش بولندقلری کوستریور . بخارا هر نه قدر شمیدیک کوچوک
وروسک تحت حمایه سنده بر امارت اوله رق قلمش ایسه ده اعصار سابقه ده
جهانگیرانه بر دولت اوله رق آسیانک قسم اعظمیله اوروپانک بر
قسمنه بیله اجرای حکومت ایتشدر . تیمور کی جهانگیر لری ، اولوغ
بک ، قوشچی کی حکمتشناسلر ، فارابی کی فیلسوفلر ، یتشدر دیک کی
اهل اسلامک قرآن کریمدن صکره اک واجب الاحترام اولان صحیح
بخاریمک صاحبی اسماعیل بخاری حضر تلی کی محدثلر ، غیر متها یی
بر صورتده علما ، فضلا ، مجتهدین ، فقها یتشدر یرمش و بر جوق
حکمانکده تحصیلکاهی بولونمشدر .

بوکون قسم کلیسی مسلم اولق اوزره ایکی میلیون نفوسی واردر که
بولنک اصل حکومتی تشکیل ایدنلری یعنی امیر لری سلاله تیموردن
بولنان ترکلردر . حتی قونوشدقلری لسان بیله ترکجه در . فقط قوه
تشریعه اکثریا تاجیکلر النده بولنور که اهالینک قسم اعظمی علما
وفضلا بو صنفه منسوبدر . بولنک لسانلری فارسی در . معاملات
واجراآت حکومتده هب لسان فارسی اوزره اولوب تعلیمات و تدر
یساتده ینه لسان فارسی اوزره در . بوکون بخارانک او محتشم مدرسه لری
عظمت و ترقیات ماضیه لری نیک بر تمثال مجسمیدر . بوکون بخاریلر
موقع دوله لری غائب و قوتلری ضایع ایتشدر ایسه ده مدارس

هیچ رنجیده اوله دن ویرسون . چونکه بو موقیساتی یالکیز اونک
سایه سنده در . مع مافیہ بو موقیتلرک بک ظاهری و بک محدود اولدیغی ده
مع الافتخار دو قور دوزی جناب لری نه عرض ایدرز . چونکه عموم
روسیه اسلام لری نیک صلابت دینه لری فوق العاده در . بویله لره پابوچ
براقانلردن دکدر لر . نصلکه عبدالله جودت ترکیه ده لغت لره مقابله
اولندی ایسه روسیه ده کی بو وکیلنکده بونکله ودها شدتله مقابله
اولنه جنی بدیدر . ذاتاً اوله اولدی و اوله جقدر .

دهاسی وار : بو قوص قوجه مورخز تتبعات فاضلانہ لری نی (!)
دها ا کمال ایدم ماش ایش . برده قرآن عظیم الشان حقنده تدقیقاتده
بولنهرق بیک اوچوز بو قدر سنه لردن بری بو کتاب جلیل حقنده
بسله نیلن فکر لری ممکن اولدیغی قدر تصحیحه چالشه جقمش .
بقالم دها نه هذیانلر قوییه ایده جک ..

غریبی ده شوراسیدر که بعض صودن آو اولامق بولنی تعقیب ایدن
منفعتپرستان بو حریفی ده جدیدلر صرهنه ادخال ایدرک حقیقی ارباب
حمیتی لک لک ایستور لر . بوکا قارشو « بولدوز » رفیقمرده جدیدی
امضاسیله بز ذات مدافعه ده بولنیور . بونک نزه سی جدیددر عجب ایلیمیز که ..
اوت ، جدیده حمله هیچ بر سبب بو قدر ، نه ظاهر آونه ده باطنا . چونکه
بر کره کنندیسی اصول جدیده مکتبندہ تربیه اولنمیوب قزان ولایتک
چیستای ایشانی مدرسه سنده تربیه اولنوب سوء اخلاقه مبنی اورادن ده
نفی اولونمش بر حریفدر . قوییه ایتدیکنی ادعا ایتدیکی کتابلردن
بزى ده آلتی پارمق که خرافاتله مالی بر کتابدر . دیکری عباده جودت
تاریخیدر که مشهور میسیونر دو قور دوزینک قلمیله یازلمش کتابک
ترجه سیدر . میسیونر لره جدید جیلرک آره لری نصل اولدیغی آکلامق
ایستهرسه کز اور تودوقس میسیونر لردن مشهور ایلیمینسکی نک روس سینود
محکمه سی رئیس متوفا پاییدونفیسفه یازدیغی مکتوبنه بر کوز کردیریکز .
ایلیمینسکی نک هیچ بر مکتوبی یوقکه اوراده جدید جیلردن شکایتده
بولنماسون [*] بناء علیه میسیونر لک آمانه خدمت ایدن بو حریفک
جدید جیلرله قطعاً و قاطبۀ علاقہ سی بو قدر . جدید جیلرک آمالی میسیونر
نر لره خدمت دکل ، بلکه بالعکس ملت اسلامیه یی بو یاقوشلرک طرناغی
آلتندن قور تارمقدر . بوکا نه لازمه هپسنی یایمه عادتاً جناب حق
عندنده عهد و پیمان ایتشدر کی فکر لرنده نابتدر لر . ذاتاً موسیو
ایلیمینسکی نک او وقتکی تلاشی ده بوکا مبنی ایدی .

بناء علی ذلک بوماسکلی حریف ماسکهنی بر افرق آرقداش لری
یاننه کیتسون و یاخود ایلیمینسکی نک همپالرینه التجا ایتسون . چونکه
اوراده دها بشوش بر چهره ایله استقبال اولنور .

بزلر حرکات مجنونانه لریله صحنه مزى تلویث ایدن بوکی سرسری
طاقندن آرتق بیقدق اوصاندق . آرتق تحمل ایده جک یرمز قالمه دی .
چکیلسونلر ، بر آن اول چکیلسونلر ، فقط ماسکه لری نی آله رفتن . اگر
بو خصوصه عناد ایده جک اولور لره ماسکه لری نی بز آله رق نه کی آماله
خدمت ایدن سو بر ینتیلر اولدقلری نی عالم اسلامه ارا نه ایده جکز و بوکا
[*] بومکتوبلری انشاءه یقینده نشر ایده جکز .

امراضك ، مهلك وبالرك بازیچه کاهی بخارا اولوب قالمشدر . برطرفدن دائماً یکدیگری بتورمیه سوق ایدن و دیگر طرفدن بخارا حکومتی ضعیف برحاله قویان علی الا کثر او مرو کوله لیدر .

بونلر هر نه قدر مراسم و عادتده براز بخاریلره تقلید اتمیه مجبور قالمشدر ایسه ده حسیات مذهبیله لینی قطعاً اونو تمه مشلر ، اونو تبق دکل براز تغییر بیله اتمه مشلردر . بوجهتندر که دائماً بونلر مولاری اولان بخارا اهالیسنی یعنی سنیلری خاک هلا که سرمک املنده قالمشدر . کندیلری دائماً اداره امور مملکت بیلمیان امیرلره اظهار صداقت کوستره رک مواقع عالییه اله کچیر مشلردر .

روسیه آسیای وسطی بی استیلا ایدرک نهایت بخارا اوزرینه یورودیکی وقت بخاریلرک اک بیوک وزیرلری سرعسکرلری هپ بو شیعیلردن ده طوغریسی مرو کوله لردن ایدی . بخاریلر روسلره قارشی یوز بیگ دن فضله بر قوت ایله چیققلری وقت روسلرک درت طوپلری ، نه قدر چوللری یورویه یورویه بتون قوت مکتسبه سنی ضایع اتمش بر مفرزه عسکرلری جنرال قافمان تحت اداره سنده بولنیوردی .

بخارایی طریق هلا که سوق ایتک املنده بولنان مرو کوله لری وقتک امیری مظفرالدینی درلو درلو حیل و دسایس و اخافه ایله فرار اتمیه مجبور اتمشدر . حتی بتون خزینه و اسباب حربی آلمیه بیله فرصت بر اقدرمه مشلردر .

امیر وصام بتون اتباعی و مرو کوله لریله قاجدینی وقت خزینه و مالزمه عسکریه دشمن النده قالیه رمق قالمش ایکن مهتدی عثمان بک نامنده برضابطک تحت اداره سنده بولنان بش یوز قدر بخاری ایله خونریزانه بر محاربه ایدرک روسلری زرفشان شهرندن بو طرفه کچیرمه مشلردر . بوفرصتدن بالاستفاده عن اصل قزان ترکلرندن بولنان اوسته علی نامنده بری بر اقوب قاجدقلری خزینه لری اپی بر قسم مهمات حربیه بی دشمن الندن تخلیص اتمشدر .

ایشته عثمان بکک همتی سایه سنده در که بوکون بخارا کینه امارتی محافظه ایله بیلمشدر .

ایشته بر آووج مجاهدین ایله جانسپارانه خونریزانه محاربه ایدرک مملکتی ، ملتتی ، دینی محافظه ایدن عثمان بک ، مرو کوله لری طرفندن امیر مشار الیه مرحومه ایدیلان تجسسات و تلیسبات ملعتکارانه لریله شهید ایدلمشدر .

علی الا کثر دنیلور که بخاریلر جبانترندن طولایی روسک بر طوپندن فرار کبی بر عارشنیی ارتکاب ایتدیلر . بو حکم قطعاً طوغری اوله ماز . بخاریلر مرد ایدیلر . هپسی شهید اولق ایچون اوراده حاضر بولمشدری . آمرلنده بوزوقلق ، فالق بولونمه مش اولسه ایدی بخاریلر محاربه دن هیچ بروقت قاجازلردی .

روسلر آسیای وسطی بی بردنبره استیلا ایتیموب تدریجی بر صورتده استیلا ایتدکلرندن ، او وقت قومشولری بولنان بر چوق خالق

فاخره لینی ضایع اتمه مشلردر . همان ۱۵-۲۰ بیگ طلبه او مدرسه لرده تحصیل التمیات ایله مشغول بولنورلر .

فوق العاده زنکین اولان مدرسه لرینک تدریساتی آزیمیق اصلاح ایدرک و فنون حاضره ایله مزج ایدرک اولورلر سه طلبه نک مقداری قات قات تراید ایدرک جکنه هیچ شبه یوقدر . یقین زمانلرده باشلایان اصلاحات فکری و تجدد غلبانی عن قریب بخارا مدرسه لرینک حالت ماضیه لرینک اکتسابی کوستریور .

بخاراده ذکر ایتدیکنز ایکی صنفدن بشقه ترک عرقه منسوب بر طاقم قبائل بولندیکی کبی بر مقدار یهودی ده وارد . بو یهودیلر دیناً صوک درجه سربست بولندقلری حالده اصل لسانلرینی غائب ایدرک فارسی لسان اوزره تکلم ایدرلر ، طرز معیشتلریده قطعاً بخارایلردن فرق اولنه من .

اهالی مذکورده دن ماعدا برده اکثریا سرای ودائرة حکومتده قوه اجرائیه ده بولنان بر طاقم شیعیلر واردر که اصل بوراده بحث ایدرک جکنز بوکونکی اختلال و مقاتله یه سبیت و یرن صنف بوقسمدر . بو شیعیلر عن اصل سلاله تیمورک مظفربتلری هنکامنده خراسان و ماوراءالنهر [*] ده بر حکومت معظمه تشکیل ایتدکلری اعصار سابقه ده بوکون خرابه لریله بتون قلوب مسلمینی داغدار ایدن ، بر چوق علماء عظامک مسقط رأسی بولنان (مرو) شهرینی ایرانیلر الندن آلدقلری زمان اورادن او توز بیگ قدر ایرانیلری یعنی صرف شیعیلری اسیر ایدرک بخارایه نقل اتمشدر ، طبیعی بونلر ایله بر چوق عادات و مراسم ایرانیه ده بخارایه نقل ایدلمش بولمشدر . بونلر اکثریا سرای ودوائر حکومتده خدمه اوله رق قوللانمشدر . نهایت بونلری روسک آسیای وسطی بی استیلا سندن مقدم یعنی بتون جهانده قولق و کوله لکه ختام و یرلزدن ، قدم امیرلر طرفندن تدریجی بر صورتده آزاد ایدلمشدر ، یعنی حر ایدلمشدر . آزاد ایدلدکن صکره سرای ودوائر حکومتدن اخراج اولونموب خدمات سابقه لرنده ابقا ایدلمشدر و مرور زمان ایله ترفیع رتب ایدرک بیوک بیوک منصبلری احراز اتمیه موفق اولمشدر . بخارا شهر شهیرینک هر طرفه انتشار اتمشدر . بیوک بیوک قوناقلر ، کاشانه لر وجوده کتیره رک خیلیدن خیلیه صاحب نفوذ اولمشدر .

البسه عادت لرنده هپ بخارایلره تقلید اتمشدر ایسه ده قلباً ، معناً دائماً مولالری بولنان بخاریلره برعد و مطلق کسلیمشدر ، دائماً مملکتی بتون بتونه لارینه کچیرمک خلیالرینه دوشه رک بخارا امیرلرینه ، ولی عهدلرینه دورلو دورلو وسوسه لرو یروب بر چوق ملعتلر ، شیطنتلر اجرا ایدرک بابایی ، اولاده ، اولادی ، بابایه سوق ایدرک بخارا حکومت معظمه اسلامی سنی محاربات داخله ایله سفیل بر حالده بر اتمشدر . اعصار سابقه ده بخارا بر چوق محاصره لر ، مقاتله لر کورمش ، دائماً محکم برقله ایله محاط قالیه محکوم اولمش و بونک یوزندن دورلو ، دورلو

[*] جیحون نهرینک سواحل شمالیه سنی تشکیل ایدن وسیحون نهرینه قدر امتداد ایدن قسمه ماوراءالنهر تسمیه اولنور .

وامارتلر ایله محاربه ایده ایده نهایت بخارایه تقرب ایتیه باشلادقلری
اکلاشلمش اولدیغندن اکاکوره احضارات حربیهده بولونمشلردی .

مابعدی وار نور علی زاده

غیاث حسنی

مطبوعات جدیده :

دین اسلام و علوم و فنون

عالم مدینته ، جهان علم و معرفته ابدی استادلر یتشدیرن مدارس
قدیمه اسلامیهده اصول تدریس دکیشوب ده مداوملرینک الفاظ
منازعاتی ایچنده بونالنه باشلادقلری زماندن اعتباراً علمای اسلامک
معلومات و مکتسباتنده — عمومیت اعتباریله — برتبدل ، براتر
المحطاط رونمون اولدی . اولجه دین هب علم ایله مترافق کیدرکن
صوکرالری بویکی رفیق صمیمی یکدیگرندن جدا دوشدی . مقدا
دین عامه ، علم دینه استناد ایتدیریلرک علمای اسلام بتون جهان
معرفته میدان او قیورکن برصره کلدی که دشمنلرک سنک اعتراضلری
التده ازلدیلو قالدیلر . هرشیئی ، بتون حقایق دینییه یالکمز صرف
ونحو ، یالکمز قدیم برمنطقله اثبات ومدافعه ممکندر ، ظن ایتدیلر .
حالبوکه دیگر طرفدن علوم و فنون کوندن کونه بیوک برنجلیاته مظهر
اولیوردی ؛ علوم ریاضیه و فلیکیه ، علوم اجتماعیه و فلسفیه ، علوم
طبیعیه ، طبابت ، تشریح ... ده یکی یکی کشفیات و ترقیات وجوده
کلیوردی . عالم علم و فنونده کی بوکشفیات بدیعه نما ، بوترقیات حیرتفزا
ادیان علیننده مدهش جریانلر حصوله بادی اولدی ؛ چونکه او آفاقدکی
معتقدات دینییه علم و فنونله قابل توفیق و تالیف دکلدی . بونک اوزرینه
بیوک بیوک مذهبلر ، مسلککله ظهوره کلدی ؛ باطل اولقله برابر
منتسبلری چوغالدی ؛ چونکه ادیان سائره علماسی اولره مدافعه دن
عاجز قالدیلر ، دینلرینی او علوم و فنونله توفیق ایدهمدیلر ، برچوغی ده
اوکروهه التحاق ایتدی . ایشته بوسردهده علمای اسلام اورتیه
چیقهرق بتون حقایق مبعجه اسلامیه یی علم و فنون نقطه نظرندن
تحلیل و تشریح ایدرک هرلسانده اثرلر نشر ایده جک و اسلامک عقل
وحکمت ، علم و فنون اوزرینه مستند و بتون انسانلر ایچون اتباعی
الزم بر دین صحیح عمومی اولدیغنی بتون جهان طایفه جقدی . ترقیات
و تجمدات مشاهده اولوندقچه حقایق اسلامیه نیک ازدیاد انکشافی
اورتیه قویه جقدی . فقط واحیفا که اوعلما نامنی طاشیان ذوات
تمامیله عالمدن بی خبر ، تمامیله علم و فنون محروم ایدیلر ؛ نه اوکشفیاتی
تعقیب ایدرلر ، نه ده او جریانلره ، او اعتراضلره عقل ایردیرلردی ؛
اونلر دائماً قرون وسطی مسالک فلسفیه سنک اعتراضلرینی او قورلر ،
وشیمدی نام و نشانلری قالمایان کروه فلاسفه یی ، فرق ضالیه اوزمان
ویرینلن جوابلری تکرار ایتدیکله وظیفه لرینی اکمال ایتمش اعتقادنده
چکینیرلردی . مسلمانلری بویله عاطل ، منزوی ، یالکمز کرییه
طوغرو حرکت ایدر برکتله ضعف و مسکنت حالنده کورن دشمنلر
« اسلامیت ، مانع رقی در » دیه اطرافه زهرلر صاحبه یی باشلادیلر .

بومرض ضلالتک دائرئسرایتی توسع ایده ایده تامملکتتمزه ، مکتبلرمنزه
قدر کلدی ؛ اوصاف قلبی ؛ اوحقه قارشی دائماً کامل بر ایمان ایله
منور تمیز یورکلری مسلمان اولادلرینی ده بووبای معنوییه مصاب ایلدی .
دیگر طرفدن اخلاقسزاق ده بو احواله انضمام ایدرک نهایت بین الاسلام
اویله بر بطن یتشدی که بوکون دینک خارجی دشمنلرندن اول آنلرک
هدایتنه چالشحق مجبوریتنده قالدی . . بونک مسئولیت معنوییه سی
کیمه عائددر ؟ .. تمامیله همسزک ایدن ، ایفای وظیفه یی مسارعت
کوسترین علمای اسلامه ! . . انلر الفاظ مناقشه لری ایچنده
بوغولمیه جکلردی ، علوم و فنونک بتون کشفیات و ترقیاتی تعقیب
ایدرک جهانک هر نه طرفنده اولورسه اولسون هر برحقیق خطوه
ترقیاتک اسلامیه تقرب اولدیغنی زمانک ، افکارک ایجاب ایتدیکی
دلائل ایله اثبات ایده جکلردی . اسلامیتک مانع ترقی دکل ، بتون
نوع بشر ایچون خادم تعالی اولدیغنی بتون ارباب فنه آنلرک نقطه
نظرلرینه کوره اثبات ایدرک کلدی نظریه لری ، کلدی سوزلریله
کلدی لرینی الزام ایده جکلردی . فقط نه چاره که اونلرده اکثریتله
حقیقتدن جدا دوشمشلردی ! . . شیمدی یه قدر بومقصد عالی یه دائر
یک چوق اثرلر یازلق لازم کلیرکن صدره شفا بخش اوله جق یالکمز
« رساله حمیدیه ترجمه سی » کی برقاچ اثر اورتیه قونه بیلمشدر .
علوم و فنون حاضرده اک زیاده حائر نصاب شهرت طانیلان
ذوات التزام سکوتله همسزک لکارتینی اظهار ایدوب طور مشلردر .
ایشته اولادلرمن بومرض معهود ایله مصاب ، یک آز اولان متفکر نیمز
بو احوال تالم نمون ایله کریان ایکن بوکون بر دو قنور ، حمیت اسلامیه سی
ایله شهر تشعار بر حکیم حاذق ، (میلاسی اسماعیل حق) چیقوب :

دین اسلام و علوم و فنون

عنوانیله اسلامک احکام جلیله مهمه سنی علم و فنه تطبیق ایدرک
بر اثر نشر ایدیور . محزون کولکله یکیدن نشئه ، کریان قلبلره
امید و یریبور ، مظلم وجدانلره نور سریبور . دینی سونلر اسلامیه
بویله خدمتک یولنی بیاهرک ابراز مساعی ایدرلر ، حق سونلر قوللغنی
بویله ایفا ایدرلر . بوده علمای کرام ایچون شایان امتثال بر حرکت ،
وبرانتباددر . دینسزک جریانلرینک اوکونه طور مق ایسته یین رؤسای
دین ، یکرمنجی عصرک سلاحی اولان علم و فنون سلاحه سی ایله مجهز
اوله رق میدان مبارزه یی چیقمالی در . انجق اوصورتده — اسکیدن
اولدیغنی کی — موفقیت بزده قالیر .
بواتر مهمک شیمدی لک مندرجانی یازمقله اکثفا ایدیورز ،
صره سی کلنجه بعض پارچه لرینی ده نقل ایده جکز . مؤلف محترمی
تبریک ایدر ، و دیگر ارباب فنکده بواتر خیره تبعیت ایتلرینی تمی
ایدرز .